

Bevis för kvinnliga krigare under vikingatiden

11 september, 2017 Artikel från Uppsala universitet, Ämne: Samhälle & kultur

Även kvinnor hade höga positioner på slagfältet under vikingatiden. Det visar en ny DNA-undersökning av en vikingatida krigare från Birka som har gjorts av forskare vid Stockholms universitet och Uppsala universitet. Studien är den första i sitt slag som kan visa genetiska bevis för att krigaryrket var öppet för kvinnor under vikingatiden.

– *Det här är inte någon påhittad gestalt från sagornas värld, vad vi har studerat är en riktig militär ledare som råkar vara en kvinna*, säger Charlotte Hedenstierna-Jonson, arkeolog och forskare vid Institutionen för arkeologi och antik historia, Uppsala universitet, som leder forskningsstudien, och som tidigare har varit verksam vid Stockholms universitet.

Måste ha varit officer

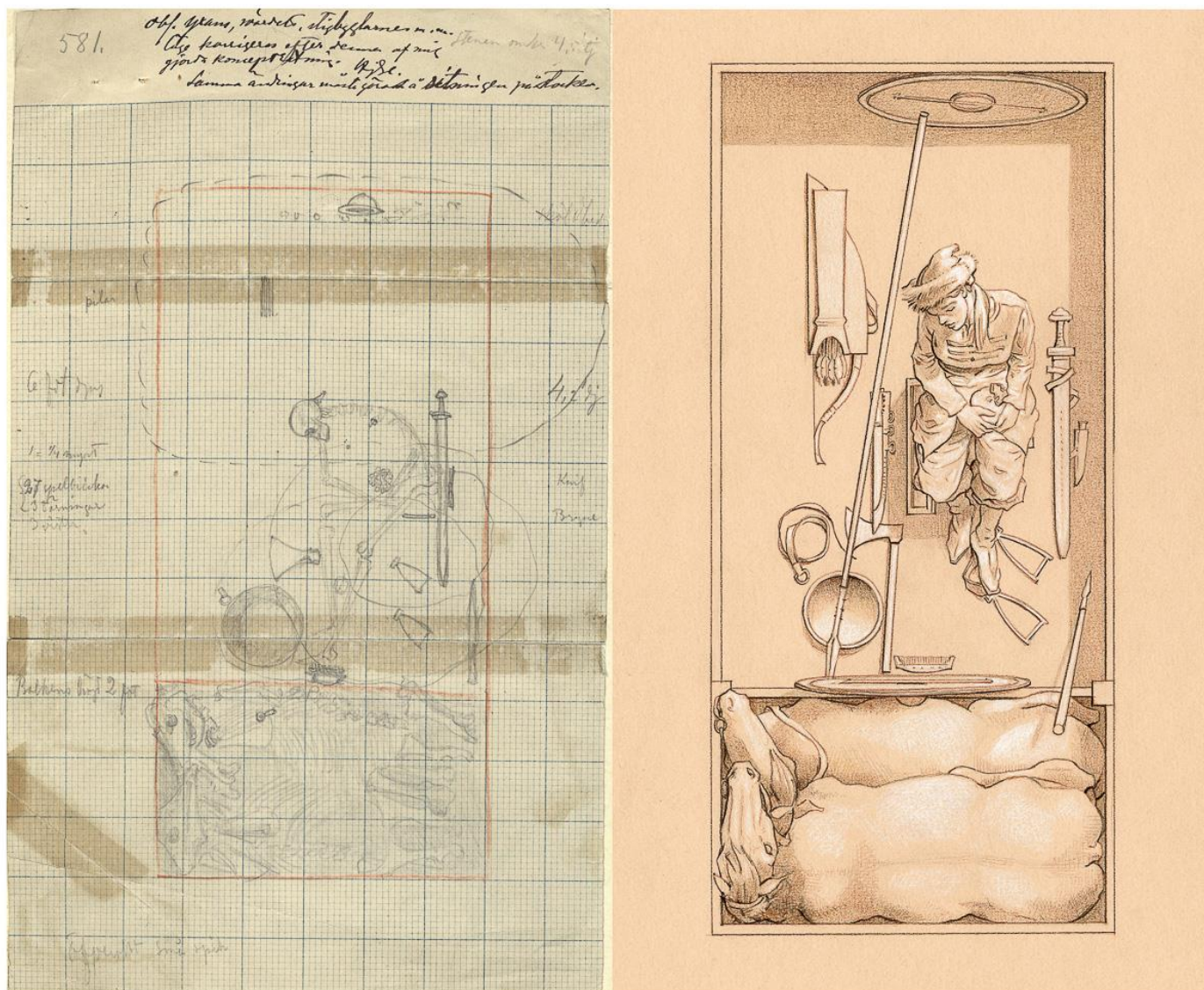
Studien har genomförts vid en av de mest omtalade gravarna i vikingastaden Birka. Graven rymmer resterna av en krigare som är omgiven av olika vapen, inklusive ett svärd och pansarbrytande pilspetsar. I graven fanns också två hästar och en komplett uppsättning till ett brädspel.

– *Spelet visar att kvinnan måste ha varit en officer, någon som arbetade med taktik och strategi och kunde leda trupper i strid. Krigaren begravdes i vikingasamhället Birka under mitten av 900-talet. Isotopanalyser bekräftar en kringresande livsstil, väl i linje med det krigarsamhälle som dominerade norra Europa under 700–900-talet*, säger Charlotte Hedenstierna-Jonson.

– *Strukturen hos vissa skelettdelar tyder starkt på att hon var kvinna, men det här gravfyndet har varit ett slags typexemplar av en vikingatida krigare i över ett sekel, och därför behövde vi hitta ett säkert sätt att kunna fastställa könet*, säger Anna Kjellström, forskare vid Institutionen för arkeologi och antikens kultur, Stockholms universitet, som har deltagit i studien och undersökningen av gravfyndet.

DNA-test

Arkeologerna i studien gjorde därför en DNA-undersökning av skelettdelarna för att kunna göra en könsidentifiering baserad på X- och Y-kromosomer.

Så här kan gravens på Birka ha sett ut där den kvinnliga krigaren begravdes. Gravplanen är skapad av Evald Hansen och baserad på originalplanen från grav Bj 581 från Hjalmar Stolpes utgrävningar på Birka under slutet på 1800-talet (Stolpe 1889).

– Att använda gammalt DNA för att identifiera kön är användbart när man arbetar med barn till exempel, men kan också bidra till att lösa kontroversiella fall som det här, säger Maja Krzewinska, forskare vid Institutionen för arkeologi och antikens kultur, Stockholms universitet, som också har deltagit i arbetet. Genom undersökningen kunde forskarna konstatera att skelettet innehöll X-kromosomer, men saknade Y-kromosomer, vilket innebar att krigaren en kvinna.

Antogs länge vara man

– Den här gravplatsen grävdes ut på 1880-talet och har sedan dess fungerat som en modell för hur gravar för professionella vikingar såg ut. Framförallt cementerade gravfynden tolkningen i över ett sekel. Det antogs automatiskt att krigaren var en man genom alla dessa år. Genom att använda nya tekniker, metoder och kritiska perspektiv visar det här resultatet vilken forskningspotential och vilket vetenskapligt värde som finns i våra museisamlingar, säger Jan Storå, professor vid Institutionen för arkeologi och antikens kultur, Stockholms universitet.

Studien är en del av det pågående ATLAS-projektet, ett forskningsprogram om Skandinaviens genetiska historia som bedrivs gemensamt av Stockholms universitet och Uppsala universitet. Projektet får stöd av Riksbankens Jubileumsfond och Vetenskapsrådet.

Artikel

Artikeln “A female Viking warrior confirmed by genomics” publiceras i American Journal of Physical Anthropology: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/ajpa.23308/full>